

รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์
ของพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕

ส่วนที่ ๑
ข้อมูลเบื้องต้น

๑. หน่วยงานผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ กรมชลประทาน
๒. หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย กรมชลประทาน
๓. ผู้รักษาการตามกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. เหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 - ครบรอบระยะเวลาที่กำหนด
 - ได้รับหนังสือร้องเรียนหรือข้อเสนอนี้จากผู้เกี่ยวข้องในเรื่อง (ระบุเรื่องที่ได้รับ การร้องเรียนหรือมีข้อเสนอนี้).....
 - ได้รับข้อเสนอนี้จากคณะกรรมการพัฒนากฎหมายในเรื่อง (ระบุเรื่องที่ได้รับ การเสนอแนะให้ประเมิน).....
 - อื่น ๆ คือ.....
๕. วันที่มีเหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ ๑ มกราคม ๒๕๖๔
โดยประเมินผลที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓
๖. รายชื่อกฎที่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลสัมฤทธิ์ในรายงานฉบับนี้ - ไม่มี -
๗. รายชื่อกฎที่ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นการเฉพาะ (ประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นรายฉบับ ตามแบบรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎ) - ไม่มี -

ส่วนที่ ๒

การวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบของกฎหมาย

๘. กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาใด

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายที่เกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมและควบคุมการชลประทานในส่วนของรัฐที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุข โภค หรือการอุตสาหกรรม รวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ และการคมนาคมทางน้ำในเขตชลประทาน

๙. มาตรการสำคัญที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ คือ

(๑) กำหนดประเภทของทางน้ำชลประทานไว้เป็น ๔ ประเภท และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะประกาศไว้ว่าทางน้ำใดบ้างเป็นทางน้ำชลประทาน

(๒) กำหนดการใช้ที่ดิน แบ่งออกเป็น

- การใช้ที่ดินชั่วคราว กำหนดให้นายช่างชลประทานมีอำนาจใช้ที่ดินที่ปราศจากสิ่งปลูกสร้าง และอยู่ในเขตการชลประทานได้

- การใช้ที่ดินกรณีฉุกเฉิน กำหนดให้นายช่างชลประทานมีอำนาจใช้ที่ดินหรือสิ่งของใด ๆ เท่าที่จำเป็นได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน

(๓) กำหนดอัตราในการเรียกเก็บค่าชลประทาน จากผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกเขตชลประทาน โดยแบ่งออกเป็น ๒ อัตรา กล่าวคือ

- ไร่ละ ๕ บาทต่อปี อัตราที่จะเรียกเก็บเฉพาะเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทาน หรือจากผู้ใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมที่อยู่นอกเขตชลประทาน

- ลูกบาศก์เมตรละห้าสิบบatang อัตรานี้จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำเพื่อกิจการโรงงาน การประปา หรือกิจการอื่น

(๔) กำหนดสิทธิทำทางน้ำผ่าน กรณีที่เจ้าของที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ห่างจากทางน้ำหรือแหล่งน้ำใดมีสิทธิทำทางน้ำผ่านได้ แต่จะต้องขออนุญาตต่อนายช่างชลประทาน และเจ้าของที่ดินที่ขออนุญาตจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ทางน้ำผ่าน

(๕) กำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานเข้าไปในที่ดินของบุคคลอื่นใดเพื่อทำงานสำรวจตรวจสอบเกี่ยวกับการชลประทาน และกำหนดให้รัฐสามารถเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของเอกชน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการชลประทานได้

(๖) กำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานและนายช่างชลประทานในการเก็บค่าชลประทาน เก็บค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน ดูแลรักษาทางน้ำชลประทานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพทางน้ำชลประทาน เขตชลประทาน เขตงาน และอาคารและสิ่งก่อสร้างที่ใช้เพื่อการชลประทาน

(๗) กำหนดโทษในกฎหมายฉบับนี้ มีทั้งโทษจำคุก ปรับ จำคุกและปรับ

๑๐. กฎหมายนี้มีบทบัญญัติกำหนดให้ประชาชนต้องกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ อย่างไร

กฎหมายนี้มีบทบัญญัติให้ประชาชนต้องกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้บัญญัติไว้ในหมวด ๓ การบำรุงรักษา กล่าวคือ

(๑) มาตรา ๒๐ เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำ ระบายน้ำ หรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใด เพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก ห้ามมิให้ผู้ใดปิดกั้นน้ำไว้ด้วยวิธีใดๆ จนเป็นเหตุไม่ให้น้ำไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียงหรือปลายทาง

ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทำการเพาะปลูก ให้เปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ตามที่กำหนดให้หรือจัดการเปิดเสียเองก็ได้ในการนี้เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจเข้าไปในที่ดินแห่งหนึ่งแห่งใด เพื่อตรวจและจัดการดังกล่าวแล้ว

(๒) มาตรา ๒๑ เมื่อเจ้าพนักงานได้ส่งน้ำหรือสูบน้ำเข้าไปในที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูก เจ้าพนักงานหรือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน

หรือผู้ทำการเพาะปลูกบนพื้นที่ดินภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้น กระทำอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่จะได้กำหนดให้ เพื่อกักน้ำนั้นไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดินข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร

(๓) มาตรา ๒๒ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินรายใดไม่ปฏิบัติตามความที่บัญญัติในมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามความในมาตรา ๒๐ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๑ นอกจากจะถูกลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้แล้ว เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะจัดหาแรงงานเข้าทำแทน และคิดค่าจ้างแรงงานตามอัตราในท้องถิ่นจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นได้แล้วแต่กรณี

(๔) มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้ว ไช้ หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูก ปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูก รุกกล้าทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีที่มีการฝ่าฝืน นอกจากที่ผู้ฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว เมื่อโจทก์ร้องขอให้ศาลสั่งให้รื้อถอนสิ่งที่รุกกล้านั้นด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้สิ่งรุกกล้าพ้นไปจากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลองหรือเขตพนังได้

(๕) มาตรา ๒๔ ถ้ามีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรุกกล้าทางน้ำชลประทานหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้เหล่านั้นไปให้พ้นเสียได้

(๖) มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทานเว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนนอกจากที่ผู้ฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว เมื่อโจทก์ร้องขอให้ศาลสั่งให้รื้อถอนสิ่งกีดขวางนั้นด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน นายช่างชลประทานมีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้สิ่งกีดขวางพ้นไปจากทางน้ำชลประทานได้

(๗) มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทานหรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทาน รั่วไหล อันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่ชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย ผู้ฝ่าฝืนนอกจากจะได้รับโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ศาลจะสั่งให้ปิดกั้นคลองหรือทางน้ำนั้นมิให้น้ำรั่วไหลต่อไปก็ได้

เพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดแก่การชลประทาน อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการดังกล่าวในวรรคแรกปิดกั้นทางน้ำนั้นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้น้ำรั่วไหลได้ต่อไป หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานจัดการได้ทันที และถ้าจำเป็นจะต้องใช้ที่ดินเพื่อการนี้ ก็ให้มีอำนาจใช้ที่ดินริมคลองหรือริมทางน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายในการนี้รวมทั้งค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้ให้แก่เจ้าของที่ดิน ให้คิดเอาจากผู้ฝ่าฝืนทั้งสิ้น

คลองหรือทางน้ำใดที่ทำให้ น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหลอันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทานมาก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้เมื่ออธิบดีเห็นสมควรก็ให้มีอำนาจดำเนินการตามความในวรรคสองได้โดยอนุโลม

(๘) มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์พาหนะลงไปในทางน้ำชลประทานประเภท ๑ และประเภท ๒ หรือเหยียบย่ำคันคลอง ชานคลอง หรือบริเวณสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน เว้นแต่ในกรณีที่ได้อำนาจอนุญาตไว้หรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน

(๙) มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ซากพืช ถ้ำถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำชลประทานหรือทำให้น้ำเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค

ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำซึ่งทำให้เกิดเป็นพิษแก่น้ำตามธรรมชาติหรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทาน จนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภค อุปโภค หรือสุขภาพอนามัย

(๑๐) มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้ประตูน้ำฝาย เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อมสะพานทางน้ำ ปุม เสา หรือสายโทรศัพท์ที่ใช้ในการชลประทานเสียหายจนอาจเกิดอันตรายหรือขัดข้องแก่การใช้สิ่งทีกล่าวนั้น

(๑๑) มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะทำให้เสียหายแก่คันคลอง ชานคลอง ทำนบ พนัง หรือหมวดระดับหลักฐานที่ใช้ในการชลประทาน

(๑๒) มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะเป็นการกีดขวางแก่แนวทางที่ได้สำรวจไว้หรือเขตงาน หรือทำให้แนวทางที่ได้สำรวจไว้หรือหมวดหมายแสดงเขตงานคลาดเคลื่อนหรือสูญหาย

(๑๓) มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปิดหรือเปิดประตูน้ำ เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพานทางน้ำ ปุม หรือลากเข็นสาลิ้นในบริเวณทำนบหรือประตูระบาย

(๑๔) มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ใด นอกจากนายช่างชลประทานหรือผู้ที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาสสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทาน

(๑๕) มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใดขุด ลอก ทางน้ำชลประทานอันจะทำให้เสียหายแก่การชลประทานหรือปิดกั้นทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

(๑๖) มาตรา ๓๕ เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้ใดชักหรือใช้น้ำในทางน้ำชลประทานในเมื่อเห็นว่าจะจะเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดการเสียหายแก่ผู้อื่น

๑๑. กฎหมายนี้ยังมีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชนหรือไม่ เพียงใด

กฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงเป็นกฎหมายที่ยังคงมีความจำเป็นให้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการชลประทาน เพื่อรองรับการปฏิบัติของเจ้าพนักงานของกรมชลประทานได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการชลประทาน เพื่อควบคุมดูแลทางน้ำหรือแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการชลประทานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนเพื่อคุ้มครองป้องกันอาคารชลประทานและสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวกับการชลประทาน

แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในประเทศไทยนั้น มิได้มีเพียงการตราขึ้นเพื่อกำหนดรองรับสิทธิและหน้าที่ของบุคคล หรือตราขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมการใช้น้ำหรือการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการชลประทานเท่านั้น แต่ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอีกหลายฉบับรวมถึงกฎหมายอื่นที่มีได้เกี่ยวข้องกับการใช้และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยตรง แต่สนับสนุนการจัดให้มีระบบในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอีกด้วย จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์และปรับปรุงพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน ๒๐ ปี

๑๒. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการมีกฎหมายนี้ คือ

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการชลประทานเป็นการเฉพาะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมชลประทานในการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ โดยให้มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการดำเนินการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณสุข โภค หรือการอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน กฎหมายว่าด้วยคันและคูน้ำ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ ความปลอดภัยของเขื่อนและอาคารประกอบ และการคมนาคมทางน้ำที่อยู่ในเขตชลประทาน ดังนั้น ประชาชนจึงได้รับประโยชน์จากการชลประทานซึ่งเป็นกิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำหรือเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุข โภค หรือการอุตสาหกรรม และหมายรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำกับรวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย

๑๓. กฎหมายนี้ก่อให้เกิดผลดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร (ให้พิจารณาตอบเฉพาะประเด็นสำคัญที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย โดยไม่ต้องตอบทุกประเด็นก็ได้)

- มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ หรือผลกระทบต่อสิ่งสำคัญ

กฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการชลประทานในเรื่องของการส่งเสริมและควบคุมการชลประทานในส่วนที่รัฐได้จัดทำขึ้น โดยมีระบบการขออนุญาตใช้น้ำ และการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการ และรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๘ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจเรียกเก็บค่าชลประทานจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทาน หรือผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ไม่ว่าผู้ใช้น้ำจะอยู่ในหรือนอกเขตชลประทานโดยออกเป็นกฎกระทรวง โดยกฎหมายได้กำหนดอัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากการใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเพื่อการเกษตรกรรมในอัตราไม่เกินไร่ละ ๕ บาทต่อปี และอัตราค่าชลประทานสำหรับการใช้น้ำเพื่อกิจการโรงงาน การประปา หรือกิจการอื่นให้เรียกเก็บได้ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละ ๕๐ สตางค์ แต่ปัจจุบันยังไม่มีกรออกกฎกระทรวงกำหนดให้กรมชลประทานเรียกเก็บค่าชลประทานจากการใช้น้ำในภาคเกษตรกรรมแต่อย่างใด ทั้งนี้ ค่าชลประทานที่เก็บได้ดังกล่าวให้นำส่งเข้าบัญชีทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่งการใช้จ่ายเงินของทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทานให้กระทำได้เฉพาะการชลประทาน และตามมาตรา ๒๖ ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทานหรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางรั้วชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั้วไหล อันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรืออธิบดีมอบหมาย

๑๔. มีสถิติการดำเนินคดีและการลงโทษตามกฎหมาย หรือสถิติการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

(๑) สถิติการดำเนินคดี มีสถิติการดำเนินคดี โดยมีคำพิพากษาของศาลฎีกา ทั้งหมด ๒๐ คดี

(๒) สถิติข้อหาหรือและเรื่องร้องเรียน กรมชลประทานได้รับข้อหาหรือจากผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ทั้งหน่วยงาน ภาคการประปา และภาคเอกชน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ จำนวน ๙ เรื่อง ดังนี้

๑) ข้อหาหรือจากภาครัฐ จำนวน ๖ เรื่อง ดังนี้

- ๑.๑) หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบเกี่ยวกับหนี้ค้างชำระค่าชลประทาน
- ๑.๒) วิธีการคำนวณปริมาณน้ำเพื่อจัดเก็บค่าชลประทานกรณีมาตรวัดน้ำชำรุดเกิน ๑ ปี
- ๑.๓) หลักเกณฑ์และวิธีการคิดคำนวณเพื่อจัดเก็บค่าชลประทานกรณีมาตรวัดน้ำชำรุด
- ๑.๔) ขอม่อนชำระค่าชลประทาน
- ๑.๕) การยกเว้นค่าชลประทาน กรณีเป็นกิจการสาธารณประโยชน์
- ๑.๖) ของดจ่ายค่าน้ำชลประทาน

๒) ข้อหาหรือจากภาคการประปา จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

- ๑.๑) แนวทางการเรียกเก็บค่าชลประทาน กรณีคุณภาพน้ำในคลองชลประทานมีความเค็มสูงเกินมาตรฐาน
- ๑.๒) การขงดเว้นค่าชลประทาน เบี้ยปรับค่าชลประทานค้างชำระและดอกเบี้ยผิดนัด และเงินเพิ่มอีกหนึ่งเท่า

๑.๓) ขอลดค่าชลประทาน กรณีพบว่ามิเตอร์ชำร่วยที่ตายแล้วปนมากับน้ำ เป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องเปิดระบายน้ำทิ้ง สูญเสียน้ำปริมาณมาก

(๓) สถิติอื่น ๆ ที่สำคัญ กรมชลประทานได้มีหนังสือหรือข้อกฎหมายไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยมีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่

๓.๑ เรื่องเสรีจที่ ๑๔๓๐/๒๕๖๑ เรื่อง ขออนุญาตให้เอกชนใช้พื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำที่กรมชลประทานครอบครองทำประโยชน์เพื่อการพัฒนาาระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบลอยน้ำ เห็นว่า มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้วไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูก รุกกล้าทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง หรือกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว จึงมิได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจของนายช่างชลประทาน ในการอนุญาตให้บุคคลใดใช้พื้นที่อ่างเก็บน้ำและบริเวณโดยรอบ ประกอบกับพื้นที่อ่างเก็บน้ำและบริเวณโดยรอบที่ตั้งของอ่างเก็บน้ำดังกล่าวเป็นที่ราชพัสดุ ป่าสงวนแห่งชาติ เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือนิคมสหกรณ์ แล้วแต่กรณี ซึ่งกรมชลประทานได้รับอนุญาตจากหน่วยงานอื่นของรัฐให้ครอบครองทำประโยชน์เพื่อการพัฒนา หากบริษัทฯ ประสงค์จะก่อสร้างระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ฯ ในพื้นที่ที่กรมชลประทานครอบครองทำประโยชน์ ก็สมควรให้หน่วยงานอื่นของรัฐที่เป็นผู้ดูแลพื้นที่ดังกล่าวพิจารณาและปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓.๒ เรื่องเสรีจที่ ๗๔๑/๒๕๕๑ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการยกเว้น ลดหย่อน และผ่อนชำระค่าชลประทานและเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง เห็นว่า กรณีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเพียงประเด็นเดียวว่า กรมชลประทานมีอำนาจกำหนดให้มีการผ่อนชำระค่าชลประทานที่ค้างชำระ และเงินเพิ่มตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวงฯ หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการฯ เห็นว่า การที่มาตรา ๘ (๕)๑ แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีมีอำนาจออก

กฎกระทรวงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ และวิธีการในการจัดเก็บหรือชำระค่าชลประทาน ตลอดจนการยกเว้น ลดหย่อน หรือวิธีการผ่อนชำระค่าชลประทานได้นั้น จะต้องเป็นการออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการยกเว้น ลดหย่อน หรือผ่อนชำระค่าชลประทานที่ผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานต้องชำระตามปกติ มิใช่ค่าชลประทานที่ค้างชำระ เพราะหากเป็นกรณีการค้างชำระค่าชลประทาน ต้องเป็นการชำระค่าชลประทานที่ค้างชำระและเงินเพิ่มเติมจำนวนเท่านั้น จึงจะมีผลเป็นการยกเว้นโทษทางอาญาให้แก่ผู้ค้างชำระค่าชลประทานได้ ตามนัย มาตรา ๓๖ วรรคสอง และในขณะเดียวกันกรมชลประทานย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตาม มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง กับผู้ค้างชำระค่าชลประทานต่อไป โดยไม่อาจนำหลักการบังคับทางแพ่งมาใช้ บังคับกับกรณีการค้างชำระค่าชลประทานได้ ดังนั้น กรมชลประทานจึงไม่มีอำนาจกำหนดให้มีการผ่อนชำระค่าชลประทานที่ค้างชำระและเงินเพิ่มเติมตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ได้แต่ประการใด และสมควรที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รักษาการ ตามกฎหมายจะได้พิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาพการณ์ปัจจุบัน

๓.๓ เรื่องเสรีจที่ ๒๓/๒๕๔๒ เรื่อง ความหมายของคำว่า “ผู้ที่อธิบดีมอบหมาย” ตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ เห็นว่า “ผู้ที่อธิบดีมอบหมาย” ตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทาน ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมชลประทานเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงบุคคลภายนอกภาครัฐการ ที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทั้งในภาคเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ อธิบดีกรมชลประทานจึงไม่มีอำนาจ มอบหมายให้แก่บุคคลดังกล่าวได้

๓.๔ เรื่องเสรีจที่ ๓๗๓/๒๕๔๐ เรื่อง อำนาจในการขุดลอกทางน้ำชลประทานและการจำหน่าย มูลดินที่ได้จากการขุดลอกทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ เห็นว่า พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๑๕ (๒) ได้บัญญัติให้อธิบดี กรมชลประทานมีอำนาจในการขุดลอกทางน้ำชลประทานได้ และมาตรา ๑๙ ได้บัญญัติให้อำนาจทิ้ง มูลดินที่เกิดจากการขุดซ่อมทางน้ำชลประทานในที่ดินใกล้เคียงได้ตามความจำเป็น นอกจากนี้ยังมีมาตรา ๓๔ ได้บัญญัติให้อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจอนุญาตให้ผู้ใดขุดลอกทางน้ำชลประทานได้ แต่มิได้กำหนด มาตรการเกี่ยวกับการจัดการมูลดินที่ขุดขึ้นมาจากทางน้ำ ดังนั้นอธิบดีกรมชลประทานจึงมีอำนาจ จัดการเกี่ยวกับมูลดินนั้นอย่างไรก็ได้ แต่ถ้ามมีการจำหน่ายมูลดินและได้รับเงินค่าตอบแทน จะต้องนำเงินนั้น ส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติเงินคลัง พุทธศักราช ๒๔๙๑

๓.๕ เรื่องเสรีจที่ ๔๔๔/๒๕๖๒ เรื่อง ๔๔๔/๒๕๖๒ เรื่อง การอนุญาตให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทยพัฒนาระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบลอยน้ำในพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำที่ กรมชลประทานครอบครองทำประโยชน์ เห็นว่า โดยที่กรมชลประทานหรือการใช้พื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ ที่กรมชลประทานครอบครองทำ ประโยชน์เพื่อการพัฒนาาระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบ ลอยน้ำและประกอบกับคำ ชี้แจงของผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ประเด็นปัญหาตาม ข้อหารือนี้จะไม่มีการใช้น้ำในอ่างเก็บน้ำ แต่เป็นการใช้พื้นที่อ่างเก็บน้ำ ดังนั้น กรมชลประทานจะต้อง พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแบบวิศวกรรมและการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบพ่นลอย เป็นรายกรณี โดยการให้ใช้พื้นที่ในอ่างเก็บน้ำจะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการชลประทานนอกจากนี้ ในขณะนี้ยังไม่มีความชัดเจนว่าการพัฒนาระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แบบลอยน้ำตามข้อหารือ

จะดำเนินการในบริเวณพื้นที่ใด กรณีจึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ดูแลพื้นที่อ่างเก็บน้ำนั้น ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจะต้องขออนุญาตใช้พื้นที่จากหน่วยงานดังกล่าวด้วย

๑๕. มีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายนี้หรือไม่ อย่างไร

(๑) การบังคับใช้กฎหมาย

ความซ้ำซ้อนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำและการบริหารจัดการน้ำและการดูแล รักษาคุณภาพน้ำของประเทศ ความล้าสมัยของกฎหมาย

(๒) การประกาศทางน้ำชลประทาน

๒.๑ ก่อนการประกาศทางน้ำชลประทาน

มีการลักลอบใช้น้ำจากทางน้ำดังกล่าว ทำให้สูญหายไปจากการบริหารจัดการน้ำ/การสัญจรเรือผ่านแม่น้ำลำคลองที่เป็นทางน้ำ/การปลูกสร้าง รุกล้ำทางน้ำ/กีดขวางทางน้ำ/ปล่อยสัตว์พาหนะลงในทางน้ำ/ทิ้งขยะมูลฝอยลงในทางน้ำ จนเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูก การบริโภค/ชุด ลอก ทางน้ำทำให้เกิดความเสียหาย

๒.๒ หลังจากประกาศเป็นทางน้ำชลประทาน

การประกาศทางน้ำชลประทานตามมาตรา ๕ เป็นการใช้อำนาจในการบริหารจัดการน้ำตามกฎหมายเท่านั้น ไม่ได้ให้กรรมสิทธิ์ในแหล่งน้ำสาธารณะที่มีการประกาศทางน้ำชลประทาน

(๓) การเก็บค่าชลประทาน

ไม่มีการจัดเก็บค่าชลประทานในภาคการเกษตรกรรม เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจน เมื่อไม่มีการเรียกเก็บค่าชลประทานจากภาคเกษตรกรรม ทำให้เกษตรกรใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่คำนึงถึงเกษตรกรรายอื่น เกิดปัญหาในการบริหารจัดการน้ำ

สำหรับนอกภาคเกษตรกรรม กรมชลประทานเรียกเก็บค่าชลประทานจากผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเพื่อกิจการโรงงาน การประปาหรือกิจการอื่นในหรือนอกเขตชลประทาน ในอัตราลูกบาศก์เมตรละ ๕๐ สตางค์ และออกกฎกระทรวงกำหนดการลดหย่อนค่าชลประทานสำหรับผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเพื่อกิจการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทานสำหรับโรงไฟฟ้าขนาดเล็กท้ายเขื่อนหรือฝายเก็บกักน้ำ ลูกบาศก์เมตรละ ๐.๐๒๔๖ บาท และโรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กท้ายเขื่อนหรือฝายทดน้ำลูกบาศก์เมตรละ ๐.๐๐๖๔ บาท

(๔) ทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน

การเรียกเก็บค่าชลประทานจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตและท้องที่และไม่ได้กำหนดอัตราราคาชลประทาน ตามมาตรา ๘ ยังไม่มีการจัดเก็บค่าชลประทานในภาคการเกษตรกรรม

ปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนน้ำยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น คือ มีความต้องการใช้น้ำชลประทานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

สำหรับหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บหรือชำระค่าชลประทานหรือการผ่อนชำระค่าชลประทาน บางเรื่องที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับรายละเอียดในการดำเนินการกำหนดให้กระทำโดยการออกกฎกระทรวงด้วยนั้น ทำให้เกิดภาระและอาจไม่ทันต่อสถานการณ์

(๕) การกำกับดูแลการส่งน้ำ

ปริมาณน้ำที่จัดส่งไม่เพียงพอหรือไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้น้ำ เพราะความต้องการขยายตัว ความชำรุดบกพร่องของอาคารบังคับน้ำที่ใช้การไม่ได้

(๖) การคุ้มครองดูแลที่ดินในเขตชลประทาน

การดำเนินการจัดหาที่ดิน มี ๒ วิธี ได้แก่

๖.๑ ที่ดินที่กรมชลประทานจัดซื้อหรือเวนคืนมาจากเอกชน หรือ

๖.๒ ขอใช้จากหน่วยงานของรัฐเพื่อการก่อสร้างถือเป็นที่ดินของรัฐประเภทที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ โดยกรมชลประทานมีหน้าที่ดูแลและใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทาน

มีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้บุกรุกที่ดิน เนื่องจากผู้บุกรุกที่ดินเป็นผู้มีอิทธิพล ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่กล้าดำเนินการตามกฎหมาย

(๗) การจัดตั้งและดูแลการจัดการกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ผู้ใช้น้ำบางรายจะมีวิธีการหลายรูปแบบที่จะทำให้ได้น้ำตามความต้องการ โดยไม่เคารพต่อกฎเกณฑ์หรือข้อกำหนดของกฎหมาย เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้น้ำประเภทไม่เป็นนิติบุคคลนั้นไม่มีกฎหมายรองรับการรวมตัวกันของกลุ่มผู้ใช้น้ำประเภทนี้ จึงมีรูปแบบการรวมตัวแบบปีต่อปีขาดความต่อเนื่อง

(๘) การควบคุมคุณภาพน้ำในเขตชลประทาน

มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทางน้ำชลประทานหรือทางน้ำเชื่อมต่อทางน้ำชลประทานจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นได้ชัด

การขยายตัวทางอุตสาหกรรมและการขยายตัวของเขตเมืองทำให้เกิดผลกระทบต่อทางน้ำชลประทาน

(๙) การดูแลรักษาทางน้ำชลประทาน และการก่อสร้างระบบชลประทาน

๙.๑ เรื่องการกระจายอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวงฯ กำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือนายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาคเป็นผู้ควบคุมทางน้ำชลประทานที่อยู่ในเขตท้องที่ของตน จึงไม่สอดคล้องกับรูปแบบของการจัดตั้งองค์กรของรัฐในปัจจุบันที่ได้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายรูปแบบ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวเข้ามามีส่วนในการดูแลรักษาทางน้ำชลประทานที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตน

๙.๒ กรณีปัญหาการก่อสร้างระบบชลประทาน การเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเพื่อดำเนินการก่อสร้าง จะต้องมีการขออนุญาตหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจดูแลที่ดินดังกล่าวก่อน โดยเฉพาะกรณีที่ดินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ จะต้องดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อเพิกถอนที่ดินดังกล่าวก่อนที่จะเข้าไปดำเนินการก่อสร้างระบบชลประทาน ทำให้การดำเนินการต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน

(๑๐) ปัญหาอื่น ๆ

๑๐.๑ คำนิยาม “นายช่างชลประทาน” มีความหมายในเชิงทั่วไปและค่อนข้างกว้าง การกำหนดผู้ที่ทำหน้าที่นายช่างชลประทานและเป็นเจ้าพนักงานผู้เป็นหัวหน้าควบคุมการก่อสร้างหรือการบำรุงรักษาการชลประทานเพื่อใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวงฯนี้จะต้องกำหนดให้มีความชัดเจนว่าหมายถึงผู้ใด

๑๐.๒ การบุกรุก รุกล้ำ กีดขวางทางน้ำชลประทาน

๑๐.๓ อำนาจหน้าที่ของกรมชลประทานกับหน่วยงานอื่น มีความซ้ำซ้อนกันของอำนาจ ปัญหาความซ้ำซ้อนของอำนาจการดูแลรักษาคลอง แม่น้ำ ว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ เพราะมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลเรื่องทางน้ำเฉพาะแต่เรื่องน้ำเท่านั้น โดยนับจากตลิ่งที่มีน้ำท่วมถึง สูงสุดถึงตลิ่งอีกด้านหนึ่งที่มีระดับน้ำสูงสุด ส่วนตลิ่งดินแข็งที่น้ำท่วมไม่ถึง อำนาจในการควบคุมดูแลเป็นของอำเภอ จังหวัด

หากอยู่ในเขตเทศบาลเป็นหน้าที่ของเทศบาลเป็นผู้ดูแลตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗

ส่วนการดูแลทางน้ำชลประทาน พระราชบัญญัติการชลประทานหลวงฯ ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือเทศมนตรี ในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทาน

ทั้งนี้ เมื่อมีหลายหน่วยงานที่มีอำนาจทับซ้อนกันในเรื่องเดียวกันจึงเกิดปัญหาการบังคับใช้ กฎหมาย เพราะเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่างไม่สามารถดำเนินการต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดปัญหาในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกิดความขัดแย้งใน การทำงานระหว่างหน่วยงานได้

*นอกจากนี้ เมื่อมีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการกำหนดให้ ถ่ายโอนภารกิจด้านการชลประทานไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เกิดปัญหาว่าไม่มีบุคลากรที่มี ความรู้ในการแก้ไขปัญหา โดยส่วนใหญ่จะอ้างเรื่องการไม่มีงบประมาณเข้ามาดำเนินการซ่อมแซมให้อยู่ ในสภาพเดิม และหน่วยงานชลประทานไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้

ปัญหา คือ หน่วยงานใดจะมีอำนาจสิทธิขาดในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น

๑๐.๔ การดำเนินการของเจ้าพนักงานหรือนายช่างชลประทาน เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจดำเนินการ กับผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง แต่ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินการให้/อำนาจของเจ้าพนักงาน ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติไม่เพียงพอต่อการบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีอำนาจในการเปรียบเทียบ ผู้กระทำความผิด และประการสำคัญเจ้าพนักงานไม่กล้าดำเนินคดีกับคนในพื้นที่/นายช่างชลประทานไม่มี อำนาจในการรื้อถอนหรือย้ายสิ่งก่อสร้างรुक้าเขตชลประทาน

๑๐.๕ บทกำหนดโทษ ยังไม่สอดคล้องกับสภาพความร้ายแรงของการกระทำความผิดและสภาพ เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน บทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัตินี้ต่ำเกินไป/อัตราโทษ ที่กำหนดไว้ค่อนข้างจะล็กกัน

ส่วนที่ ๓

การตรวจสอบเนื้อหาของกฎหมาย

๑๖. กฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร

(๑) มีความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจาก กฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการพิจารณาอนุญาตของ เจ้าหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้อง และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

(๒) มีความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผล สัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากเป็นการกำหนดกระบวนการในการยกเลิกหรือปรับปรุง กฎหมายต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัติ หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายฯ ครอบคลุมถึงการยกเลิกหรือปรับปรุงตัวบทกฎหมายโดยรวม แต่พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ จะเน้นเฉพาะการยกเลิกหรือปรับปรุงกระบวนการพิจารณา อนุญาตเป็นสำคัญ

(๓) มีความสัมพันธ์กับกฎหมายอื่นที่มีการอนุมัติ อนุญาต จดทะเบียน และขึ้นทะเบียนทุกฉบับ โดยพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายกลางที่ออกมาเพื่อปรับปรุงกระบวนการพิจารณาอนุมัติอนุญาตตามกฎหมายต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

๑๗. มีการฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง หรือการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับกฎหมายนี้ที่ร้องและในประเด็นใด
- ไม่มี -

๑๘. การใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และโทษอาญาในกฎหมายนี้ (ถ้ามี) ยังมีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ อย่างไร

เนื่องจากพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน การใช้ระบบอนุญาต ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และบทกำหนดโทษทางอาญา แก่ผู้ที่ฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติดังกล่าวต่ำเกินไป/อัตราโทษที่กำหนดไว้ค่อนข้างจะล็กสั้นกัน อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับสภาพความร้ายแรงของการกระทำความผิดและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องแก้ไขและปรับปรุงพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕

ส่วนที่ ๔

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๑๙. การรับฟังความคิดเห็น

ได้รับฟังความคิดเห็นโดยถูกต้องตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ของแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายแล้ว

ได้รับฟังความคิดเห็นโดยวิธีอื่นนอกจากผ่านระบบกลาง (หากมี โดยระบุทุกวิธี).....

ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายนี้หรือผลกระทบของกฎหมายนี้อย่างไร

ในการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์กรมชลประทาน (www.rid.go.th) ในระหว่างวันที่ ๑ - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ โดยมีผู้เกี่ยวข้องได้มาแสดงความคิดเห็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่หรือข้าราชการกรมชลประทาน (ส่วนกลาง) เจ้าหน้าที่หรือข้าราชการกรมชลประทาน (สำนักงานชลประทานที่ ๑ - ๑๗) และเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่ไม่มีผู้เกี่ยวข้องที่เป็นภาคประชาชนหรือภาคอุตสาหกรรมมาแสดงความคิดเห็น

ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายนี้หรือผลกระทบของกฎหมายนี้อย่างไร

(๑) ความเห็นของหน่วยงานรัฐซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ

๑) ความเห็นของหน่วยงานต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ ผลการสำรวจจากหน่วยงานรัฐผู้ให้บริการ จำนวน ๕๔ คนพบว่าหน่วยงานประสบปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๙ โดยปัญหาที่หน่วยงานประสบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ มากที่สุด คือ ปัจจุบันมีผู้ควบคุมกฎหมายที่เกี่ยวข้องทางน้ำหลายหน่วยงาน ทำให้อำนาจหน้าที่ทับซ้อน

๒) ความเห็นของหน่วยงานต่อความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ หน่วยงานภาครัฐ เห็นว่า เจ้าหน้าที่และข้าราชการของกรมชลประทาน (ส่วนกลาง) และเจ้าหน้าที่และข้าราชการของกรมชลประทาน (สำนักงานชลประทานที่ ๑ - ๑๗) ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจยังไม่เพียงพอ โดยเหตุที่ความรู้ความเข้าใจยังไม่เพียงพอ นั้น สามารถจำแนกเป็นหัวข้อหลัก ๆ ได้ดังนี้ (๑) มีปัญหาเกี่ยวกับคำนิยาม คำอธิบายศัพท์ เจ้าหน้าที่ส่วนมากไม่เข้าใจความหมายที่ชัดเจนของทางน้ำแต่ละประเภท ควรยกตัวอย่างและแบ่งประเภทของทางน้ำแต่ละประเภทให้เข้าใจและชัดเจน (๒) ไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่อย่างทั่วถึง (๓) ข้อกฎหมายที่จำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานมีความยุ่งยากมาก และ (๔) มีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้ทันตามกำหนดเวลาได้

๓) ความเห็นของหน่วยงานต่อแนวทางในการดำเนินการให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติตามกลไกในพระราชบัญญัติฯ ได้อย่างถูกต้อง หน่วยงานแจ้งว่าได้ดำเนินการโดย (๑) การให้ความรู้ต่อเจ้าหน้าที่ เช่น การอบรมชี้แจง (๒) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (๓) การเชิญผู้รับผิดชอบมาให้ความรู้ (๔) การจัดทำ infographic ที่เข้าใจง่าย (๕) การประเมินผลงานโดยกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร และ (๖) การส่งหนังสือเวียน

๔) ความเห็นของหน่วยงานต่อแนวทางการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้สิทธิของตนตามพระราชบัญญัติฯ หน่วยงานแจ้งว่าควรดำเนินการโดย (๑) การสื่อสารโดยสื่อของรัฐและกลไกการประชาสัมพันธ์ในส่วนภูมิภาคของกรมชลประทาน (๒) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลบนเว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดีย โดยจัดทำเป็นบทความ และ (๓) การจัดทำมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับบริการของรัฐในช่องทางที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงและสืบค้นได้ง่าย

๕) ความเห็นของหน่วยงานต่อแนวทางการปรับปรุงพระราชบัญญัติฯ ผลจากการสำรวจจากหน่วยงานรัฐ พบว่า หน่วยงานรัฐได้มีการจ้างที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาแล้ว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชลประทาน พ.ศ. ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ อนุมัติให้ถอนร่างพระราชบัญญัติการชลประทาน พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (โดยกรมชลประทาน) เสนอ เพื่อทบทวนให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. และแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารจัดการน้ำ ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ : การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประเด็นย่อยที่มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรมชลประทานในการแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ และให้มีการศึกษาเพื่อปรับปรุงการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ เพื่อให้กรมชลประทานสามารถใช้วิธีการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐในด้านกิจการชลประทานหรือกิจการบริหารจัดการน้ำ และให้เป็นไปตามนโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน RID No.๑ ให้ดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ อีกทั้ง พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานานแล้ว บทบัญญัติของกฎหมายจึงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการน้ำเพื่อการชลประทานอย่างเป็นระบบทั้งในเรื่องของการจัดหาแหล่งน้ำ การบริหารจัดการและควบคุมดูแลทางน้ำหรือแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการชลประทานทั้งด้านปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำ เพื่อให้สามารถรองรับการใช้น้ำในภาคเกษตรกรรมและการใช้น้ำเพื่อประโยชน์ในการอื่นให้เป็นไปอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเพียงพอ กับความต้องการใช้ประโยชน์ของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และสมควรส่งเสริมให้ประชาชนที่ใช้

ประโยชน์จากทางน้ำหรือแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการชลประทานได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดจนการกระจายภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและยั่งยืน

๒๐. ได้นำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของกฎหมายฉบับนี้ (ถ้ามี) มาประกอบการพิจารณาด้วยแล้วหรือไม่

ไม่ได้นำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา เนื่องจากพระราชบัญญัติการชลประทานหลวงฯ ประกาศใช้ก่อนที่พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ จะมีผลใช้บังคับ จึงไม่ได้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๒๑. หน่วยงานได้

๒๑.๑ ออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

(๑) มาตรา ๕ เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ทางน้ำชลประทานแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ ประเภท ๑ ทางน้ำที่ใช้ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำเพื่อการชลประทาน ประเภท ๒ ทางน้ำที่ใช้ในการคมนาคมแต่มีการชลประทานร่วมอยู่ด้วย เฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

ประเภท ๓ ทางน้ำที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน

ประเภท ๔ ทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าทางน้ำใดเป็นทางน้ำชลประทาน และเป็นประเภทใด

(๒) มาตรา ๘ รัฐมนตรีมีอำนาจเรียกเก็บค่าชลประทานจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทานหรือจากผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ไม่ว่าผู้ใช้น้ำจะอยู่ในหรือนอกเขตชลประทาน โดยออกเป็นกฎกระทรวงกำหนด

(๑) ทางน้ำชลประทานแต่ละสายหรือแต่ละเขตที่จะเรียกเก็บค่าชลประทานโดยแสดงแผนที่แนวเขต

(๒) เขตและท้องที่ซึ่งเป็นเขตชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทานโดยแสดงแผนที่แนวเขต

(๓) อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทานหรือจากผู้ใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน

(๔) อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำเพื่อกิจการโรงงาน การประปาหรือกิจการอื่นในหรือนอกเขตชลประทาน

(๕) หลักเกณฑ์ระเบียบและวิธีการในการจัดเก็บหรือชำระค่าชลประทานตลอดจนการยกเว้นลดหย่อน หรือวิธีการผ่อนชำระค่าชลประทาน

อัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตชลประทานหรือจากผู้ใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน ให้เรียกเก็บได้ไม่เกินร้อยละห้าบาทต่อปี

อัตราค่าชลประทานสำหรับการใช้น้ำเพื่อกิจการโรงงาน การประปา หรือกิจการอื่น ให้เรียกเก็บได้ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละห้าสิบบาท

(๓) มาตรา ๑๔ รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดเงื่อนไขการใช้เรือ แพ ในทางน้ำชลประทานประเภท ๑ และประเภท ๒
- (๒) วางระเบียบการขอและการอนุญาตเดินเรือยนต์หรือเรือกลไฟในทางน้ำชลประทานประเภท ๑ และการขอและการออกใบอนุญาตเดินเรือยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท ๒
- (๓) กำหนดค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้เรือ แพ ผ่านประตูน้ำ ประตูระบายหรือผ่านบริเวณทำนบ หรือประตูระบายโดยทางสายลี้ ไม่เกินอัตราในบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัตินี้ และยกเว้นค่าบำรุงทางน้ำชลประทานแก่เรือบางประเภท
- (๔) กำหนดค่าบำรุงทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตเดินเรือยนต์หรือเรือกลไฟรับจ้างขนส่งคนโดยสารหรือสินค้าหรือรับจ้างลากจูงในทางน้ำชลประทานประเภท ๒ เป็นรายปี ไม่เกินอัตราในบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัตินี้
- (๕) กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชี ค. ท้ายพระราชบัญญัตินี้
- (๖) กำหนดเครื่องมือและวิธีที่จะใช้ในการจับสัตว์น้ำตลอดจนกำหนดเขตห้ามจับสัตว์น้ำในทางน้ำชลประทาน เพื่อป้องกันความเสียหายแก่การชลประทาน
- (๗) มาตรา ๔๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

๒๑.๒ ดำเนินการอื่นเพื่อปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร
- ไม่มี -

๒๒. ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๒๒.๑ กฎหมายนี้มีการบังคับใช้หรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ มีการบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๕ โดยวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ เพื่อดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ ดำเนินการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำหรือกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำ เพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณสุข โภคหรือการอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน และดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ ความปลอดภัยของเขื่อน และอาคารประกอบ และการคมนาคมทางน้ำที่อยู่ในเขตชลประทาน และถือว่าเป็นกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการชลประทานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน ซึ่งยังคงมีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบัน

๒๒.๒ หากมีการบังคับใช้ เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้บางส่วน ดังนี้

- (๑) การแก้ไขภาวะการณ์ขาดแคลนน้ำในเขตชลประทาน ปัจจุบันเมื่อเกิดการขาดแคลนน้ำในเขตชลประทานอธิบดีกรมชลประทานสามารถสั่งการผันน้ำจัดการเกี่ยวกับน้ำได้
- (๒) การกำหนดเขตชลประทาน พื้นที่ใดที่อยู่ในเขตชลประทานก็สามารถทำการเพาะปลูกพืชได้ปีละหลายครั้ง ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

(๓) เพื่อส่งน้ำจากทางน้ำหรือแหล่งน้ำใด ๆ ไปใช้ในการเพาะปลูก และหมายถึงการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่การเพาะปลูกอันเกี่ยวกับน้ำ รวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทาน

๒๒.๓ ประชาชนมีภาระหรือรัฐมีต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

(๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ใช้บังคับกับผู้ที่มาขออนุญาตใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ซึ่งจะมีการเรียกเก็บค่าชลประทานในกิจการการใช้น้ำเพื่อกิจการโรงงาน การประปา หรือกิจการอื่น ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้มีน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและดำรงชีพ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการประปา

๒๒.๔ เกิดผลที่ไม่ได้คาดคิดหรือไม่พึงประสงค์หรือไม่

(๑) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานผู้อนุญาตหลายแห่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด
(๒) หน่วยงานผู้อนุญาตหลายแห่งที่ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

๒๓. กฎหมายนี้คุ้มค่าหรือได้สัดส่วนเมื่อเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ เป็นกฎหมายที่มีความคุ้มค่าและได้สัดส่วนเมื่อเทียบประโยชน์ที่สังคมได้รับกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่รัฐต้องใช้ในการบังคับ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภท เพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมตลอดจนป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ ดำเนินการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำ เพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณสุข หรือการอุตสาหกรรม ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ ความปลอดภัยของเขื่อน และอาคารประกอบ และการคมนาคมทางน้ำที่อยู่ในเขตชลประทาน

๒๔. สมควรยกเลิก แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายหรือกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

เนื่องด้วยการบังคับใช้พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาเป็นระยะเวลา ยาวนาน และไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน รวมทั้งเป็นไปตามหลักสากล และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๘๐) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - พ.ศ. ๒๕๖๙) แผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนบริบทของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวม จึงสมควรที่จะแก้ไขปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายในการตรากฎหมายยิ่งขึ้น

๒๕. สมควรดำเนินการอื่นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือมีข้อเสนออื่นหรือไม่ อย่างไร

ในการบริหารจัดการน้ำให้ประชาชน นอกเหนือจากการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อช่วยในทางปฏิบัติแล้ว สิ่งสำคัญคือการปลูกฝังทัศนคติของประชาชน กลุ่มผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ ช่วยกันดูแล ปกป้องรักษา ทางน้ำชลประทาน เพื่อประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในทางน้ำชลประทานด้วย อีกทั้ง ปลูกฝังทัศนคติและแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมชลประทานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ

(นายชูชาติ รักจิตร)

รองอธิบดีกรมชลประทาน

พฤษภาคม ๒๕๖๕

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ กรมชลประทาน
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ นางสาวอัญญา ชัยศร
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๒๖๒๖
อีเมล ridlawlandgroup@gmail.com